REJESTR DOTYCZY:

Nr. rejestracyjny

.OPPMAN Regina

z d. Remiszewska

s/c ..... i .....

z d. .....

ur. 28.I.1905 w .....

kraj: .....

zm. 10.IX.1980 w .....

kraj: .....

pochowany .....spopielona, prochy w grobie męża na cmentarzu Kensal Green

Dane personalne

historyczka

archiwistka w UK

Źródła i bibliografia

Dziennik Polski 17,18 i 28.9.1980 - nekrologi
Tydzień Polski 20.9.1980 - nekrolog
Tygodnik Powszechny 18.I.1981 - Wspomnienie.

D.P. 17.9.80

Ś. † P.

mgr REGINA OPPMANOWA

Z DOMU REMISZEWSKA

dr honoris causa filozofii, długoletnia kierowniczka archiwum Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Sikorskiego, kawaler Orderu Polonia Restituta oraz odznaczona innymi odznaczeniami polskimi, urodzona 28 stycznia 1905, opatrzona św. Sakramentami, zmarła 10 września 1980 w Londynie.

Msza św. żałobna zostanie odprawiona w polskim kościele Chrystusa Króla na Balham, w poniedziałek 22 września o godz. 10, po czym nastąpi spopielenie zwłok w krematorium na cmentarzu Lambeth. Prochy spoczną ze zwłokami męża na cmentarzu Kensal Green.

Pogrążeni w głębokim smutku

SIOSTRY,
RODZINA W KRAJU I ZA GRANICĄ

Dojazd na cmentarz zapewniony.

Zamiast kwiatów prosimy o składanie darów na Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego.

2934

T.P. 20.9.80

Ś. † P.

mgr REGINA OPPMANOWA

Z DOMU REMISZEWSKA

dr honoris causa filozofii, długoletnia kierowniczka archiwum Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Sikorskiego, kawaler Orderu Polonia Restituta oraz odznaczona innymi odznaczeniami polskimi, urodzona 28 stycznia 1905, opatrzona św. Sakramentami, zmarła 10 września 1980 w Londynie.

Msza św. żałobna zostanie odprawiona w polskim kościele Chrystusa Króla na Balham, w poniedziałek 22 września o godz. 10, po czym nastąpi spopielenie zwłok w krematorium na cmentarzu Lambeth. Prochy spoczną ze zwłokami męża na cmentarzu Kensal Green.

Pogrążeni w głębokim smutku

SIOSTRY,
RODZINA W KRAJU I ZA GRANICĄ

Dojazd na cmentarz zapewniony.

Zamiast kwiatów prosimy o składanie darów na Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego.

2934

REGINA OPPMANOWA

MAGISTER FILOZOFII

dr honoris causa PUNO, współzałożycielka i długoletnia, wielce zasłużona, nieodżałowanej pamięci kierowniczka archiwum Instytutu Polskiego i Muzeum im. Gen. Sikorskiego, kawaler Orderu Polonia Restituta, odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi, po długich i ciężkich cierpieniach zmarła 10 września 1980 w Londynie, przeżywszy 75 lat.

Pogrążeni w głębokim smutku, składamy należny hołd Jej pamięci.

INSTYTUT POLSKI I MUZEUM
IM. GEN. SIKORSKIEGO

2935

D.P. 28.IX.1980

Ś. † P.

mgr dr H. C. Regina Oppmanowa

członek czynny Polskiego Towarzystwa Naukowego na Obczyźnie, zasłużona organizatorka i długoletnia ofiarna kierowniczka archiwum Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie, zmarła 10 września 1980 w Londynie.

Żegna Ją z żalem

ZARZĄD PTNO

2952

Przewielebnemu Księdzu Prałatowi St. Świerczyńskiemu za odprawienie mszy św. żałobnej, wygłoszenie kazania i odprowadzenie prochów na miejsce wiecznego spoczynku, Panu Prezydentowi RP Edwardowi Raczyńskiemu za łaskawe przybycie na pogrzeb, Panu Prezesowi Instytutu Polskiego i Muzeum im. Gen. Sikorskiego za słowa pożegnania nad trumną, Panu Prof. Dr Flute, Panu J. M. Kesslingowi za niestrudzoną pomoc i opiekę w czasie choroby, przedstawicielom PTNO, PUNO, Koła Pań Balham i wszystkim przyjaciołom i znajomym, którzy okazali nam pomoc, życzliwość, współczucie, wzięli udział w uroczystościach żałobnych naszej ukochanej siostry

Ś. † P.

REGINY OPPMANOWEJ

składamy najserdeczniejsze podziękowanie

SIOSTRY,
RODZINA W KRAJU I ZA GRANICĄ

2979 D.P. 11.X.80

WSPOMNIENIE O WIELKIEJ ARCHIWISTCE

JERZY ŁOJEK

Znali Ją wszyscy historycy polscy, w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych odwiedzający w Londynie Instytut Polski i Muzeum im. Gen. Sikorskiego przy 20, Princes Gate. Na trzecim piętrze, w ciasnych pomieszczeniach spotykaliśmy szczupłą i drobną, lecz promieniującą wielkim duchem panią Reginę. Była dla wszystkich uprzejmym i serdecznym przewodnikiem po ogromnych zbiorach archiwalnych Instytutu. Przez ponad ćwierć wieku gromadziła, porządkowała i udostępniała bezcenne dokumenty, dotyczące historii Polski w latach 1939—1945, największy na świecie zasób źródeł do dziejów tego tragicznego okresu.

Regina z Remiszewskich Oppmanowa urodziła się w Łęgu w województwie warszawskim 29 stycznia 1905. Ojcem jej był zasłużony nauczyciel, bibliotekarz i bibliofil Antoni Remiszewski. W 1923 roku ukończyła gimnazjum w Płocku, w 1927 r. kurs archiwalny przy Archiwum Akt Dawnych w Warszawie, w 1930 r. Uniwersytet Warszawski z tytułem magistra w zakresie historii na podstawie pracy *Warszawa w Powstaniu Kościuszkowskim*. W 1934 r. poślubiła wybitnego historyka Edmunda Oppmana, znanego przede wszystkim jako autor dzieła *Warszawskie Towarzystwo Patriotyczne 1830—1831* (Warszawa 1937). Pracowała w Archiwum Wojskowym w Warszawie, była referentem wydawniczym Wojskowego Biura Wydawniczego. We wrześniu 1939 r. znalazła się w Rumunii. Od marca 1940 r. pracowała w sztabie Naczelnego Wodza i w Ministerstwie Spraw Wojskowych na emigracji, najpierw we Francji, potem w Anglii.

Wiosną 1945 r., w obliczu zbliżającego się nieuchronnie kresu uznawanej przez mocarstwa alianckie działalności Rządu R. P. na emigracji, zrodziła się idea założenia Instytutu Historycznego im. Gen. Sikorskiego w Londynie, który miałby przejąć dla badań historycznych wszystkie archiwa polskich władz państwowych i wojskowych na emigracji 1939—1945. 26 czerwca 1945 r. Prezydent R. P. na emigracji, Władysław Raczkiewicz, wydał dekret o przekazywaniu wszystkich dokumentów władz wojskowych i cywilnych na emigracji do zbiorów tegoż Instytutu. Dnia 1 lipca 1945 r. Instytut im. Gen. Sikorskiego rozpoczął oficjalnie swoją działalność — trwającą po dzień dzisiejszy, której wynikiem było zgromadzenie i zabezpieczenie ogromnego zasobu dokumentów historycznych, (nie wszystkich, wiele wywędrowało bowiem do innych krajów, m. in. do USA), stanowiących podstawę badań nad historią sprawy polskiej w czasie Drugiej Wojny Światowej. W okresie, gdy wielkie zasoby finansowe, znajdujące się w dyspozycji Rządu R. P. na emigracji, zostały tragicznie zmarnowane i strwonione wskutek błędnych decyzji i nietrafnych poglądów na perspektywy sprawy polskiej w zbliżającym się okresie, tylko Instytut Polski i Muzeum Gen. Sikorskiego uzyskały w Londynie trwałe podstawy egzystencji, dzięki zakupieniu z funduszów wojskowych dobrego budynku na warunkach wiecznego posiadania *(freeholding)*, przy 20, Princes Gate, w dzielnicy Londynu S. W. 7, w sąsiedztwie Exhibition Road, naprzeciw Kensington Gardens i Hyde Parku. Od 35 lat trwa w tym miejscu intensywna i owocna praca nad gromadzeniem, porządkowaniem i udostępnianiem dokumentów i materiałów do badań nad najnowszą historią Polski.

Z instytucją tą Regina Oppmanowa związała się najściślej, najpierw przez osobę męża Edmunda Oppmana, kierownika archiwum Instytutu, a po jego poufnych działań Sikorskiego w okresie sprawowania przezeń Naczelnego Dowództwa i szefostwa Rządu R. P., od 30 września 1939 do 5 lipca 1943. Cenny ten zbiór, zajmujący w Instytucie Polskim w Londynie około 3 m. b., nie został niestety do dzisiaj wyzyskany przez żadnego z autorów piszących o ostatnim okresie życia Sikorskiego.

Jeszcze w 1953 r. Regina Oppmanowa ogłosiła *Zestawienie chronologiczne życia i działalności gen. Sikorskiego 1881—1943*. Związana współpracą najściślej z gen. prof. drem Marianem Kukielem, przyczyniła się wybitnie do przygotowania biografii Władysława Sikorskiego, opracowanej przez Kukiela. Trudno nie wspomnieć również o jej wielkim udziale w przygotowaniu głośnego wydawnictwa *Documents on Polish-Soviet Relations 1939—1945*.

Archiwum było sensem Jej życia, a ile dopomogła badaczom krajowym i emigracyjnym, a także zagranicznym, w ich studiach nad najnowszą historią Polski, świadczą najlepiej podziękowania we wstępach do ponad stu różnych dzieł, które powstały w znacznym stopniu dzięki Jej pomocy. Ta trzydziestoletnia praca wynagrodzona została przez PUNO — Polski Uniwersytet na Obczyźnie w Londynie — w kwietniu 1980 r. tytułem doktora *honoris causa*, nadanym Reginie Oppmanowej w dowód uznania dla wielkiego wkładu jej pracy w badania nad najnowszą historią Polski. Promocja odbyła się 4 października 1980 r., ale dyplomu doktorskiego Pani Regina już nie odebrała.

Od kilku lat chorowała poważnie. Cierpienia swojego nie przyjmowała do wiadomości, rwała się do pracy, po kolejnych pobytach w szpitalu tym skwapliwiej biegła na 20, Princes Gate, aby kontynuować swoją działalność. W roku 1980 już tylko wyjątkowo mogła zjawiać się w Instytucie. Po długich cierpieniach zmarła w Londynie dnia 10 września 1980 r. Po Mszy św. w kościele rzymsko-katolickim Chrystusa Króla na Balham zwłoki jej spoczęły na Lambeth Cemetary w Londynie.

Duch pozostał w gmachu Instytutu Polskiego i Muzeum im. Gen. Sikorskiego. Kierownictwo archiwum przejął po pani Reginie wieloletni jej współpracownik, p. Wacław Milewski. Pod kierownictwem nowego kustosza Instytutu, p. Ryszarda Dembińskiego, Instytut rozwija nadal swoją działalność publiczną, przede wszystkim dokumentacyjną i naukowo-historyczną, tak potrzebną, a nawet niezbędną dla ocalenia prawdy o losach sprawy polskiej po 1939 roku.

JERZY ŁOJEK

działalność — trwającą po dzień dzisiejszy, której wynikiem było zgromadzenie i zabezpieczenie ogromnego zasobu dokumentów historycznych, (nie wszystkich, wiele wywędrowało bowiem do innych krajów, m. in. do USA), stanowiących podstawę badań nad historią sprawy polskiej w czasie Drugiej Wojny Światowej. W okresie, gdy wielkie zasoby finansowe, znajdujące się w dyspozycji Rządu R. P. na emigracji, zostały tragicznie zmarnowane i strwonione wskutek błędnych decyzji i nietrafnych poglądów na perspektywy sprawy polskiej w zbliżającym się okresie, tylko Instytut Polski i Muzeum Gen. Sikorskiego uzyskały w Londynie trwałe podstawy egzystencji, dzięki zakupieniu z funduszów wojskowych dobrego budynku na warunkach wiecznego posiadania *(freeholding)*, przy 20, Princes Gate, w dzielnicy Londynu S. W. 7, w sąsiedztwie Exhibition Road, naprzeciw Kensington Gardens i Hyde Parku. Od 35 lat trwa w tym miejscu intensywna i owocna praca nad gromadzeniem, porządkowaniem i udostępnianiem dokumentów i materiałów do badań nad najnowszą historią Polski.

Z instytucją tą Regina Oppmanowa związała się najściślej, najpierw przez osobę męża Edmunda Oppmana, kierownika archiwum Instytutu, a po jego śmierci w styczniu 1951 r. obejmując sama kierownictwo archiwum. Na tym stanowisku pracowała niemal trzydzieści lat.

Włożyła nadzwyczaj wiele starań w uporządkowanie ogromnych zbiorów archiwalnych Instytutu, zawierających m. in. bezcenną dokumentację Naczelnego Dowództwa Wojska Polskiego z okresu kampanii wrześniowej 1939 r. i późniejszą, dokumenty polskich władz na emigracji w okresie Drugiej Wojny Światowej, wielki zbiór relacji Polaków ewakuowanych z Rosji 1941—1942, po dziś dzień niemal nietknięty ręką badacza — i inne. Przede wszystkim zajęła się jednak gromadzeniem źródeł do ostatniego okresu życia gen. Władysława Sikorskiego. Wynikiem wieloletnich, starannych i bardzo metodycznych dociekań było sporządzenie zbioru 47 tek (z których każda pokrywa jeden miesiąc życia Władysława Sikorskiego 1939—1943), zawierających szczegółową dokumentację pisemną, publikowaną i ikonograficzną wszystkich jawnych i pracy w badania nad najnowszą historią Polski. Promocja odbyła się 4 października 1980 r., ale dyplomu doktorskiego Pani Regina już nie odebrała.

Od kilku lat chorowała poważnie. Cierpienia swojego nie przyjmowała do wiadomości, rwała się do pracy, po kolejnych pobytach w szpitalu tym skwapliwiej biegła na 20, Princes Gate, aby kontynuować swoją działalność. W roku 1980 już tylko wyjątkowo mogła zjawiać się w Instytucie. Po długich cierpieniach zmarła w Londynie dnia 10 września 1980 r. Po Mszy św. w kościele rzymsko-katolickim Chrystusa Króla na Balham zwłoki jej spoczęły na Lambeth Cementary w Londynie.

Duch pozostał w gmachu Instytutu Polskiego i Muzeum im. Gen. Sikorskiego. Kierownictwo archiwum przejął po pani Reginie wieloletni jej współpracownik, p. Wacław Milewski. Pod kierownictwem nowego kustosza Instytutu, p. Ryszarda Dembińskiego, Instytut rozwija nadal swoją działalność publiczną, przede wszystkim dokumentacyjną i naukowo-historyczną, tak potrzebną, a nawet niezbędną dla ocalenia prawdy o losach sprawy polskiej po 1939 roku.

JERZY ŁOJEK

W dniu 19 grudnia 1980 roku została pochowana w Kielcach, przeżywszy lat 79

ś † p

Z GORCZYŃSKICH
MARIA PIENIĄŻKOWA

żona Wojciecha

Wszystkim, którzy wzięli udział w ostatniej posłudze dla Zmarłej składamy serdeczne podziękowania, zwłaszcza Ks. Biskupowi Janowi Gurdzie, Ks. Rektorowi Władysławowi Łydce, Ks. Kanonikowi Józefowi Gurdzie proboszczowi Parafii św. Wojciecha, Ks. Kanonikowi Janowi Pałysowi, Ks. Kanonikowi Mieczysławowi Jaworskiemu, Ks. magistrowi Janowi Szarkowi, Ks. Kapelanowi Stanisławowi Kondrakowi, Ks. Janowi Warzesze, Alumnom Seminarium Duchownego oraz Rodzinie, Przyjaciołom i Znajomym

DZIECI I WNUKI

c. 6

Tygodnik Powszechny
18. 1. 1981 · Nr 3 (1669)

Ś.P. DR REGINA Z REMISZEWSKICH OPPMANOWA — PANI RENIA

Dla wszystkich związanych z Instytutem Polskim i Muzeum im. Gen. Sikorskiego, kierowniczka Archiwum tego Instytutu była Panią Renią. W tym dźwięcznym dwusłowie słyszało się nutę przyjaźni i szczególnej sympatii, jaką obdarzali Ją wszyscy, którzy nie tylko bliżej, ale nawet przelotnie zetknęli się z tym znakomitym, a jednocześnie serdecznym przewodnikiem po Archiwum Instytutu.

Regina Remiszewska urodziła się 29 stycznia 1905 roku, wychowała się w licznej rodzinie: miała 2 braci i 4 siostry. Z domu rodzinnego wyniosła gorącą wiarę, płomienny patriotyzm, wielką miłość i szacunek dla książki, wszczepione przez Ojca Antoniego, zasłużonego nauczyciela, bibliotekarza i bibliofila. Po ukończeniu gimnazjum w roku 1923 w Płocku,

 zapisała się na Uniwersytet

Rocznik XXIV Polskie Towarzystwo Historyczne
Rok 1980-81 na Obczyźnie.

Po ukończeniu gimnazjum w roku 1923 w Płocku, zapisała się na Uniwersytet Warszawski. Ukończyła studia na Wydziale Humanistycznym (historia) pod kierunkiem prof. Handelsmana i otrzymała w roku 1928 stopień magistra na podstawie rozprawy „Warszawa w Powstaniu Kościuszkowskim". Od roku 1932 pracowała w instytucjach naukowych i w Archiwum Wojskowym, następnie w Biurze Historycznym (Referat Wydawnictw). W roku 1934 poślubiła starszego kolegę ze studiów historycznych dr. Edmunda Oppmana.

Od roku 1939 pełniła na obczyźnie szereg funkcji biurowych; od roku 1944 pracowała w dziale archiwalno-muzealnym.

Z chwilą powstania Instytutu Historycznego im. Gen. Sikorskiego w roku 1945, wspólnie z mężem zorganizowali i prowadzili Archiwum Instytutu. Po śmierci męża, objęła w roku 1951 kierownictwo Archiwum. Na tym stanowisku położyła wielkie zasługi w organizacji i stałym uzupełnianiu zbiorów i udostępnianiu ich badaczom. Bez przesady można powiedzieć, że biurko Kierowniczki Archiwum Instytutu Polskiego i Muzeum im. Gen. Sikorskiego stało się poniekąd seminarium dla dziesiątków badaczy polskich — także z Kraju i obcych. Czesi i Słowacy, Kanadyjczycy, Niemcy, Izraelici itd. korzystali z Jej pomocy Były to nieustanne rady, wskazówki wybiegające zawsze poza zwykły zakres usług archiwalno-bibliotecznych i przez to podnoszące powagę naszego naukowego ośrodka w Londynie — w świecie naukowym polskim i obcym.

Jako wyraz wdzięczności badaczy dla kierowniczki Archiwum można przytoczyć jedyny w swoim rodzaju fakt, że dr John Contonvidis ufundował „Regina Oppman Award History Department of the University of Keel" as gratitude for your personal help and interest to so many students of whom I was one (wyjątek z listu — 25.10.1976).

Z prac opublikowanych należy wymienić jej pracę redaktorską książki zbiorowej, wydanej w dziesięciolecie zgonu Gen. Sikorskiego w roku 1953. Opracowała w niej kronikę jego życia jako swego rodzaju szkielet życiorysu. W wydaniu dzieła pod redakcją płk. S. Biegańskiego „Documents of Polish-Soviet Relations 1939-1945" włożyła dużo pracy twórczej przy komponowaniu i doborze tekstów, korekcie i opracowaniu skorowidzów.

Ale Jej *magnum opus* jest zbiór 46 tek dokumentów w odpisach czy fotokopiach relacji, wycinków prasowych i materiałów graficznych, zatytułowany „Dziennik Czynności Naczelnego Wodza 1939-1943". Stanowi on nieocenioną pomoc dla badaczy naszej historii w drugiej wojnie światowej.

Należy również zanotować, że Generał Kukiel uważał Reginę Oppmanową za współautorkę jego ostatniej książki „Generał Sikorski, mąż stanu i żołnierz Polski Walczącej". Wiem o tym, bo byłem świadkiem powstawania tego dzieła. Pracę nad przygotowaniem do druku korespondencji Gen. Sikorskiego przerwała praca nad przygotowaniem albumu poświęconego działalności gen. Sikorskiego, który miał być wydany w setną rocznicę urodzin Generała. Oddała się tej pracy jak zawsze z zapałem i z wielką skrupulatnością. Mimo ciężkiej choroby pracowała w domu, a nawet w szpitalu, już prawie na łożu śmierci interesowała się stanem zaawansowania tego wydawnictwa. Zmarła 10.9.1980 r. nie doczekawszy się wydania Albumu, ale widnieje w nim jako jedna z członków zespołu redakcyjnego.

w kwietniu 1980 roku, Polski Uniwersytet na obczyźnie wynagrodził pracę

naukową i duży wkład w badania najnowszej historii Polski, nadaniem Jej godności doktora Honoris Causa.

Członkiem Polskiego Towarzystwa Naukowego była od września 1969 r., ale w mojej pamięci pozostała Panią Renią.

Bohdan Wroński